

תוכן עניינים

3.....	מבוא
4.....	רקע תיאורטי- התנגשות הציוויליזציות- פרופ' סמואל הנטינגטון
5.....	זליגת הציביליזציות
7.....	חוק הרעלה
8.....	סכסוכים בעקבות חוק הרעלה
8.....	דיון
10.....	סיכום ומסקנות
11.....	ביבליוגרפיה

מבוא

"חוק זה, המסדיר, תוך יישום עקרון החילוניות, לבישת סמלים או בגדים המצהירים על

השתייכות דתית בבתי הספר היסודיים, חטיבות-ביניים ותיכונים ציבוריים.¹"

"חוק הרעלה" של הרפובליקה הצרפתית נכנס לתוקף בשני בספטמבר 2004. החוק אינו מזכיר במפורש סמל דתי מסוים שהצגתו אסורה אך חקיקתו באה בעקבות משבר מתמשך בו נערו מוסלמיות ביקשו ללבוש כיסוי ראש מסורתי כחלק מקוד הלבוש האסלאמי המחייב צניעות. כניסתו של חוק זה לתוקף הניע תהליך של הפגנות אלימות של מוסלמים המתנגדים לו מול הסכמה של אירופאים רבים התומכים בו. כך, נפתחה מעין "מלחמה" בין התרבויות השונות על רקע חוק מדינה העוסק בדת.

ניתן לסמן את תחילתו של המשבר כאשר מהגרים מוסלמים רבים החלו לפקוד את יבשת אירופה בכלל את צרפת בפרט. הגירה המונית זו הביאה לשינוי מבנה האוכלוסייה וחיפפתם של תושבי צרפת לתרבות האסלאם מחד ומנגד חשיפתם של המוסלמים לתרבות המערב. חשיפה זו הביאה כל אחת מהתרבויות להתבצר בעמדותיה וליצור מצב בו יסודותיה מתחזקים עוד ועוד נוכח השוני העומד מולם.

"משבר הרעלה" מעמת ערכים מתנגשים בתרבות הצרפתית. הלאומיות הדתית מול חופש ביטוי, הפרדת דת מהמדינה מול חופש הדת, הזהות הלאומית הצרפתית מול זכותו של מיעוט אתני לשמור על זהותו הלאומית והדתית.

בעבודה זו תבחן התאמתה של תיאוריית "התנגשות הציביליזציות" כאשר מקרה חוק הרעלה יהווה מקרה מבחן. תחילה תוצג תיאוריית התנגשות הציביליזציות ולאחר מכן ייבחן חוק הרעלה מול התיאוריה כאשר צרפת, כמחוקקת החוק, תהווה מרכיב מרכזי ומייצג כציביליזציה מערבית. לבסוף, יוסקו מסקנות והשלכות אודות חוק הרעלה כסימפטום להתנגשות הציביליזציות ולא כבעיה עצמה.

רקע תיאורטי- התנגשות הציוויליזציות- פרופ' סמואל הנטינגטון²

התנגשות הציביליזציות היא תיאוריה בתחום מדעי המדינה שהוצעה על ידי פרופ' סמואל הנטינגטון. תיאוריה זו טוענת בעיקרה כי הזהות התרבותית והדתית תהיה המקור העיקרי של הסכסוכים בעולם שלאחר המלחמה הקרה. הנטינגטון ראה את הציביליזציות כ"כח על" אשר שורד אתגרים רבים. ציביליזציות נבדלות זו מזו בערכיהן הבסיסיים, השקפותיהן והנחות היסוד שלהן. כמו כן, הן מורכבות מבני אדם אשר מגדירים עצמם במונחים אתיים ודתיים ועל כן יוצרים בידול מול האחרים תוך שימוש בטרמינולוגיה של "אנחנו" ו "הם".

שימוש בטרמינולוגיה זו יוצר חילוקי דעות בסוגיות רבות ובהמשך גם משברים בין הציביליזציות השונות. הנטינגטון מגדיר ציביליזציה "ישות תרבותית הרחבה ביותר" כך שאדם רואה בהשתייכותו הציביליזציונית את דרגת הזהות המקיפה והגבוהה ביותר. עוד קובע הנטינגטון כי הדת היא המפתח בחלוקה לציביליזציות, בתנאי שהדת גדולה מספיק, כך שהנצרות, יהדות, אסלאם ובודהיזם מהוות למעשה את הציביליזציות הגדולות העיקריות.

חלוקה נוספת היא חלוקה לציביליזציה המערבית ולציביליזציה אסלאמית. הציביליזציה המערבית כוללת את המדינות שבהן רווחת הנצרות והפרוטסטנטיות כלומר, מערב אירופה, אוסטרליה, ניו זילנד, ארה"ב.

הציביליזציה האסלאמית כוללת את המדינות בהן רווחת הדת המוסלמית, כלומר, המזרח התיכון, צפון אפריקה, מרכז אסיה וכו'. הציביליזציה האסלאמית ייחודית בכך שראשיתה בחצי האי ערב במאה ה-7 והיא התפשטה הן לכיוון הסהר הפורה והן לכיוון צפון אפריקה ודרום אסיה.

מלחמת הציביליזציות יכולה לבוא לידי ביטוי בכמה אופנים, החל מפעולות מדינתיות "שקטות" וכלה בפעולות לוחמניות קיצוניות כגון פיגועי טרור.

² הנטינגטון, סמואל, (2003). "התנגשות הציוויליזציות", הוצאת שלם